

Halicioğlu, F. (1998) “ The Fortieth Anniversary of the Turkish Professional Football League” =Turk Futbolunda Rekabetin 40. Yili, Referans (formerly known as Financial Forum) Daily Newspaper, 17 June 1998.

Türk Futbolunda Rekabetin 40. Yılı

Ferda HALICIOĞLU

r.f.halicioğlu@gre.ac.uk

17 Haziran 1998 Referans (Finansal Forum) gazetesi, İstanbul

Halicioglu, F. (1998) “ The Fortieth Anniversary of the Turkish Professional Football League” =Turk Futbolunda Rekabetin 40. Yili, Referans (formerly, Financial Forum) Daily Newspaper, 17 June 1998.

Türkiye 1. Profesyonel futbol ligu bu yıl 40. sezonunu geride bıraktı. Her sezon olduğu gibi bu sezon da bazı takımlar sevindi, bazıları ise üzüldü. Seyirciler, taraftarlar ve spor uzmanları bu sezonu diğer sezonlarla karşılaştırarak çeşitli görüşler ileri sürmekteler. Kimilerine göre bu sezon diğerlerine göre daha yoğun bir futbol rekabetinin yaşandığı bir yıl oldu. Kimilerine göre ise geçmişteki bazı sezonlarda futbol rekabet düzeyi çok daha yüksekti. Kuşkusuz tüm bu yorumlar kişiseldir ve kendi açılarından bazı doğruluk payları vardır.

Acaba futbolumuzun 40. Yılını değerlendirmek istediğimizde daha objektif ve bilimsel bir göstergeden yararlanmak mümkün olur mu? Bu yazıda bu sorunun yanıtı bilimsel bir şekilde verilmeye çalışılacaktır. Bir futbol liginin rekabet düzeyini en iyi göstergesi sezon sonucu oluşan puan cetvelidir. Çünkü takımların futboldaki güçleri sezon sonunda maçlardan elde ettikleri puanlara göre belirlenir. Gerçi şans faktörü veya futbol dışı bazı sosyal ve toplumsal olaylarda, alınan puanlar üzerinde etkili olabilir, fakat bunların tüm sezon boyunca oranları sezon sonucu oluşan puan durumu üzerinde fazla değildir. Özellikle bu yazıda bunların etkisi tamamen yok sayılmıştır.

Buna göre Türkiye 1. Profesyonel futbol liginin 40 yıllık sezon sonu puan cetvelleri istatistiksel olarak analiz edilerek aşağıdaki tabloda yer alan “Türk Futbol Rekabet Endeksi” (TFRE) oluşturulmuştur. Bu endekse göre futbolda rekabetin en yoğun olduğu sezon 100’e eşit kabul edilir. Diğer sezonlardaki futbol rekabet düzeyi ise temel sezon yılına göre yeniden hesaplanır. Örneğin TFRE’ye göre Türkiye 1. Profesyonel futbol liginde rekabetin en yoğun yaşandığı dönem 1980-81 sezonu olmuştur. Bu sezonun puan cetveli dikkatle izlendiğinde görülecektir ki, Trabzonspor ile beraber diğer Anadolu takımları Adanaspor ve Gaziantepspor da o sezon zirveyi zorlamışlardır. Ayrıca bu sezonda ligde yer alan takımların topladıkları puanların büyük bir bölümü birbirine çok yakın düzeyde olmuştur. Böyle bir sezon ise ligde yer alan takımların güçlerinin birbirine çok yakın olduğunu gösterir. Bu nedenle bu sezonda seyirciler oldukça çekişmeli maçlar izlemişlerdir. Çünkü takımların ayrı güce yakın güçte olmalarını, maçların sonucunun önceden tahmin edilmesini güçleştirir.

Halicioglu, F. (1998) “ The Fortieth Anniversary of the Turkish Professional Football League” =Turk Futbolunda Rekabetin 40. Yili, Referans (formerly, Financial Forum) Daily Newspaper, 17 June 1998.

TÜRKİYE 1. PROFESYONEL FUTBOL LİĞİ REKABET ENDEKSİ (TFRE)*
1980-81=100

Sezonlar	Endeks	Sezonlar	Endeks	Sezonlar	Endeks	Sezonlar	Endeks
1958-59	317	1968-69	213	1978-79	190	1988-89	298
1959-60	278	1969-70	194	1979-80	112	1989-90	259
1960-61	255	1970-71	221	1980-81	100	1990-91	235
1961-62	192	1971-72	182	1981-82	200	1991-92	300
1962-63	285	1972-73	212	1982-83	186	1992-93	295
1963-64	226	1973-74	192	1983-84	177	1993-94	276
1964-65	191	1974-75	164	1984-85	198	1994-95	292
1965-66	188	1975-76	165	1985-86	241	1995-96	292
1966-67	179	1976-77	181	1986-87	237	1996-97	323
1967-68	178	1977-78	183	1987-88**	223	1997-98	213
10sezon	229		193		186		249
Ortalaması							
40 sezon ortalaması							214

Not: Sezonlara ait puan cetvelleri sabah gazetesi arşivinden alınmıştır.

* TFRE (Türk Futbol Rekabet Endeksi)

** 3 puan sisteminin uygulandığı ilk sezon.

Buna karşın TFRE en yüksek düzeyine (rekabetin en düşük olduğu) 1996-97 sezonunda ulaşmıştır. Gerçekten de bu sezonun puan cetveli dikkatle izlendiğinde görülecektir ki, tüm takımların puanları birbirinden tamamen farklıdır. Takımlar adeta güçlerine göre en güçlüde en güçsüze doğru bir bir sıralanmışlardır. Sanki hiçbir takımın gücü birbirine eşit değilmiş gibi. Böyle bir puan dağılımına neden olan bir ligde ise yoğun bir futbol rekabetinin olduğunu ileri süremeyiz. Böyle bir ligde izlenen maçlarda rekabet düzeyi düşük olduğu için maçlardan elde edilecek heyecan düzeyi de düşük olacaktır. Çünkü maçların sonucunu önceden tahmin etmek nisbi olarak daha kolaydır.

TFRE ile herhangi bir sezondaki futbol rekabet düzeyini diğer bir sezon ile karşılaştırmak mümkündür. Örneğin; 1997-98 sezonundaki rekabet düzeyi 1968-69 sezonundaki rekabet düzeyine eşittir. Aynı şekilde 1959-60 sezonundaki futbol rekabet düzeyi ile 1993-94 sezonundaki futbol rekabet düzeyi neredeyse aynıdır.

Bu endeks ile ayrıca futbolda uygulanan değişik puan sistemlerinin etkisini de görmek mümkün olmaktadır. Örneğin 1987-88 sezonunda uygulamaya konulan ve

Halicioğlu, F. (1998) “ The Fortieth Anniversary of the Turkish Professional Football League” =Turk Futbolunda Rekabetin 40. Yili, Referans (formerly, Financial Forum) Daily Newspaper, 17 June 1998.

futbolda rekabet düzeyini artıracak umulan 3 puan sistemi (son sezon hariç) rekabet düzeyini olumsuz bir şekilde etkilemiş gözükmektedir.

Türk futbolunun 10’ar yıllık dönemler halindeki rekabet düzeyine baktığımızda ise futbolumuzdaki en rekabetçi dönemin 1978-1988 yılları arasındaki sezonlarda gerçekleştiğini görmekteyiz. Buna karşın rekabetin en az düzeyde olduğu dönem ise son 10 yılda oynanan sezonlarda gerçekleşmiştir. Bu durum bir çelişki gibi görülebilir. Fakat son 10 yılın puan cetvelleri dikkatle incelendiğinde görülecektir ki üç büyükler (Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş) hem kendi aralarında zirveyi dönüşümlü olarak paylaşmışlar hem de puan cetvelleri takımları adeta bir güç sıralamasına dizmiştir. Son yılda elde edilen Avrupa şampiyonalarındaki başarılar 3 ve Trabzonspor’un katılımıyla 4 büyükler sayesinde nisbi bir düzeyde olmuştur. Bu durumda Anadolu takımları ile 3 büyükler arasındaki güç dengesizliğinin diğer bir göstergesi olmuştur.

Türk futbolu 40 sezonluk performansına göre değerlendirildiğinde ilk ve son 10 yıllık dönemlerde oynanan futbol rekabet düzeyi 40 yıllık ortalamanın üstünde kalmıştır. Diğer bir deyişle rekabet düzeyleri düşük olmuştur. Buna karşın 2. ve 3. 10 yıllık dönemlerde ise futbol rekabet düzeyi 40 yıllık ortalamaya göre daha yoğun olmuştur. Gerçekten de 1960’ların sonundan 1980’lerin başına kadar ligde zirveye oynayan Anadolu takımları (Eskişehirspor, Göztepe, Altay, Ankaragücü, Adanaspor, Malatyaspor, Samsunspor, Trabzonspor) daha fazla olduğu için liglerdeki rekabet düzeyi diğer dönemlere göre fazla yoğun olmuştur.

Bu yazının bir sonucu olarak şunlar ileri sürülebilir. Futbolumuzdaki rekabet düzeyi (son sezon hariç) iddia edilenin aksine nisbi olarak gerilemektedir. 40 sezondaki şampiyonlukların sadece 4 takım tarafından kazanılmış olması da bu görüşü desteklemektedir. Profesyonel ligin 3-4 takımdan oluştuğunu düşünerek bu takımlar arasındaki maçları yorumlayarak, futbolumuzun geleceğini belirlemek yanlıştır. Anadolu takımlarının altyapı ve finansal yönden desteklenmesi ve teşvik edilmesi hem futboldaki rekabet düzeyini artıracak hemde futbol endüstrisinin gelişmesine katkıda bulunacaktır. Kuşkusuz futboldaki rekabet düzeyinin artması ise en çok seyircileri / taraftarları memnun edecektir.

Referans:

HALICIOĞLU, F. (1998) “Türkiye 1.Futbol Liği Rekabet Düzeyi: 1958-1998’ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt.III, No: 3, ss.34-36.